

Gregorio Luri: «L'escola es preocupa més de l'estabilitat emocional del nen que del coneixement»

El filòsof i pedagog qualifica de "terapèutic" el model escolar i critica la gestió del confinament: "A les autoritats educatives els ha mancat lideratge"

Gregorio Luri, entrevistat a NacióDigital. | Adrià Costa

Gregorio Luri (<https://elcafedeocata.blogspot.com/>) va quedar orfe als cinc anys. Nascut en un poble de Navarra el 1955, ha conegut les privacions. Unes circumstàncies gens fàcils que ajuden a explicar alguns dels seus posicionaments en el camp de l'educació. Mestre, llicenciat en Ciències de l'Educació i doctor en Filosofia, ha impartit en quasi tots els àmbits de la pedagogia, de la primària als alts estudis, com a professor de Cultura Clàssica a la UIC i d'Ètica i Deontologia Professional a la URL.

Luri és autor d'una quinzena de llibres, entre els quals destaquen *L'escola contra el món* (2010) i *Val més educar* (2014). El seu darrer llibre és *Una escuela no es un parque de atracciones* (<https://www.planetadelibros.com/libro-la-escuela-no-es-un-parque-de-atracciones/310245>), un títol que ja diu molt de la seva visió sobre l'escola. Els seus interessos, però, van més enllà i també ha publicat llibres d'aforismes, ha estudiat el pensament conservador nord-americà i s'ha endinsat en el món de la família de Ramon Mercader, el català que el 1940 va assassinar Trotski.

- Com s'hauria d'enfocar el nou curs?

- També hagués pogut començar per una pregunta fàcil... Doncs com puguem. No es tracta de fer el que volem fer, sinó de fer de la necessitat virtut. I intentar que, davant d'una situació extraordinària, els compromisos que adoptem siguin també extraordinaris. Dit això, no em puc callar dues coses importants: que a les autoritats educatives els ha mancat lideratge i, d'altra banda, que és molt difícil transformar una institució com l'escola, que està feta per al contacte, en una institució que serveixi per separar.

- Com ha afectat el confinament als nois i noies?

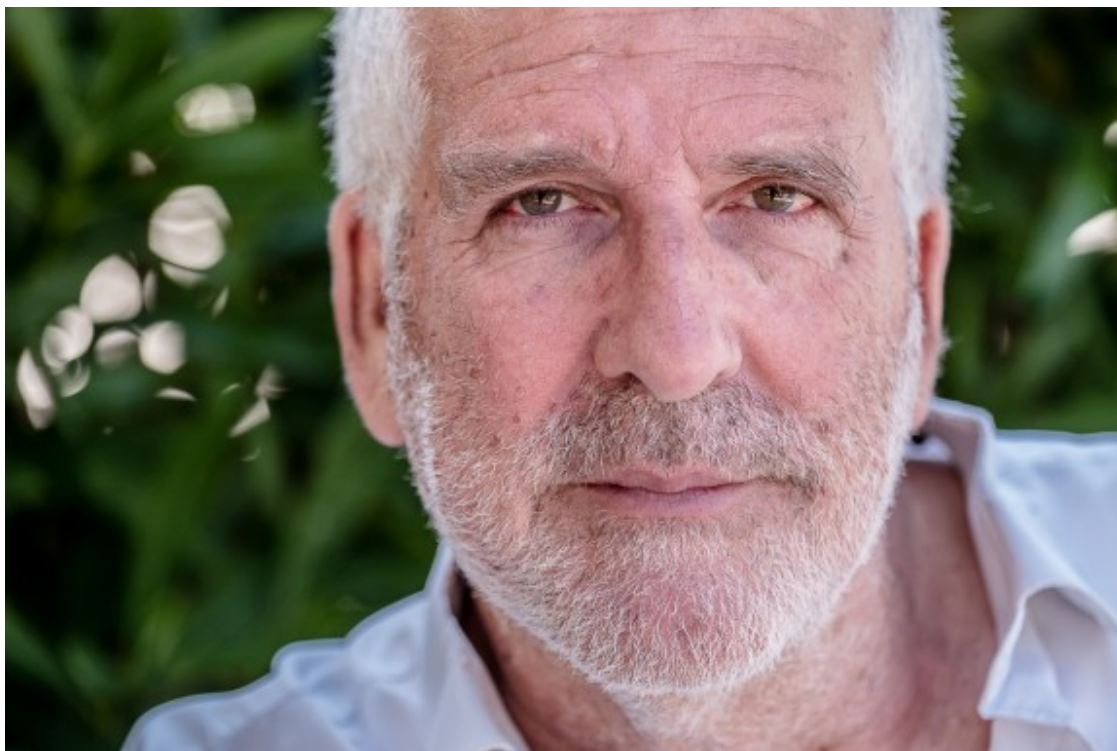
- El que diré no és dogma de fe, però he seguit els estudis que han anat apareixent i he parlat amb molta gent. A un percentatge dels nois, que situaria entre un 10 i un 15%, el confinament els ha anat bé. Són aquells que han tingut una família que s'ha compromès més en la seva educació, que són més metòdics, o més introvertits (que no és el mateix que tímids), els que han seguit treballant al seu ritme i que no han hagut d'esperar els més lents de la classe. Aquí també hi hauria els que han estat patint *bullying* i han pogut treballar de manera relaxada.

- I aquests percentatges com els calcula?

- Perquè coincideixen amb el que em diu la gent amb qui he parlat. No són xifres científiques, però aproximadament es repeteixen arreu. Després hi ha hagut un percentatge dels que des del primer dia han desaparegut del radar. Són els casos preocupants i podrien ser d'un 15 o 20%. Són els que ja portaven un endarreriment que ara s'ha convertit en un abisme. I un tercer sector d'un 70% ha fet el que han pogut, amb els pares en el teletreball i els problemes habituals a casa en una situació així. Aquest segment deu haver acabat molt fart del confinament.

- Ha escrit en un article recent que s'hauria de permetre a les famílies a les quals ha anat bé el confinament que poguessin continuar amb els nens a casa el setembre.

- De manera voluntària. Si els ha anat bé i tenen garanties de poder continuar. Com se li diu a una família a qui li ha anat bé el confinament que té l'obligació de dur els nens al col·legi quan no es pot garantir la seva immunitat i, a més, les escoles necessiten espai? La prioritat ha de ser veure com no se'ns despenja aquell altre 20% i fer de les necessitat virtut. Ja sé que no és popular plantejar això.

Luri assenyala que hi ha "hipocresia" en els debats educatius. Foto: Adrià Costa

- I com es pot recuperar aquest 20%?

- És molt difícil perquè, en bona part, ja el teníem perdut. Hi ha una certa hipocresia en els debats educatius perquè tothom vol ser bo i mostrar les seves millors intencions, i fa referència a la gran bretxa digital. I no s'escandalitzaven quan sortien de les escoles catalanes al voltant d'un 20%-25% de nois sense competència per llegir un text mínimament complex i que conviu constantment amb la sensació de fracàs. Seria molt important que les institucions es prenguessin això com un problema no només educatiu, sinó de país. Els ajuntaments, per la seva banda, haurien de possibilitar que hi hagués activitats d'estiu en què els nois poguessin escoltar un llenguatge mínimament elaborat al seu voltant.

"La bretxa important no és digital, és cultural i lingüística"

- La bretxa digital no és la més greu que s'ha produït?

- La bretxa important és la bretxa cultural i lingüística. Perquè si tu proporciones a un infant un ordinador, però l'infant té un llenguatge de 500 paraules, el seu límit serà sempre el seu llenguatge. És real allò que deia Wittgenstein: "Els límits del meu llenguatge són els límits del meu món". Les tecnologies són bàsicament pròtesis antropològiques. Amplifiquen el que ja ets. Si a tu t'interessa la pornografia, mai has tingut les possibilitats d'ara de tenir contacte amb milers de portàtils d'aquest

àmbit. Però si t'interessa l'art etrusc, igual. I si vols aprendre alemany, el mateix.

- Ha esmentat abans l'actuació de les autoritats educatives i la manca, segons vostè, de lideratge. Què ha trobat a faltar?

- Primer, tenir clara consciència de quin era el seu paper. És comprensible que no disposessin de totes les dades, però no tenim responsables polítics perquè estiguin al nivell de la nostra perplexitat, sinó perquè la disminueixin. Ja sabem que la situació és complicada.

- Digui'm algun exemple d'aquesta mancança de lideratge.

- Soc un gran defensor dels polítics. Però no pots estar donant missatges contradictoris en una setmana. No pots demanar coses que la teva realitat no permet. No pots dir que no es donaran continguts nous, quan saps que les escoles dels barris alts estan donant nous continguts i no et faran cas, continuaran amb el seu ritme. Com més pobre ha estat l'entorn d'una escola, menys continguts s'han donat. Es diu que ningú repetirà curs tret dels casos en què ho decideixi el claustre. Doncs com es fa sempre. O quan es diu: aquest any la tercera avaluació no es comptarà i no es podrà baixar nota a ningú per aquest trimestre. Doncs campí qui pugui. A molts adolescents, especialment els que ja anaven endarrerits, se'ls envia el missatge que no cal que facin cap esforç.

Luri, durant l'entrevista a la plaça d'Ocata, al Masnou. Foto: Adrià Costa

- Vostè trenca amb algunes visions -diguem-ne- "bonistes" de l'educació. Defensa els deures.

- A mi el que m'interessa és ser coherent amb el que penso. Jo sé d'on vinc, d'un poblet de la Ribera de Navarra, d'una família pagesa molt humil. El meu pare va morir quan jo tenia cinc anys.

Sé el que va suposar i sé el que és la pobresa. No vull per ningú el que no vull per a mi, i em temo molt que si hagués tingut mestres que m'haguessin donat copets a l'esquena, no hagués anat bé. Vaig tenir la sort de tenir mestres exigents. Crec que l'escola s'ha transformat en una institució en què preocupa més l'estabilitat emocional del nen i que no se senti frustrat per res que en proporcionar-li coneixement. Quan en la societat en què vivim, que és la societat del capitalisme cognitiu, el coneixement s'ha transformat en una font de riquesa. Qui tingui coneixement tindrà moltes més oportunitats que l'ignorant.

"Vivim en la societat del capitalisme cognitiu, qui tingui coneixement tindrà moltes més oportunitats que l'ignorant"

- Què vol dir el capitalisme cognitiu?

- Doncs precisament això, que el coneixement és el gran capital de qualsevol país. Respecte dels deures, sempre he defensat els bons deures. Un bon deure pot ser demanar a un noi que miri el telenotícies i escolti el que es diu d'Abisínia. Potser no diran res d'Abisínia, però ell ja ha escoltat el telenotícies i ha estat en contacte amb el món. Crec, a més, que els més pobres són els que més necessiten un complement de la seva informació, i això potser demana més temps d'escola. Les famílies culturalment riques ja han descobert que amb l'escola no n'hi ha prou, i els pares que poden porten els nens a activitats extraescolars, que podens er música, però també matemàtiques i idiomes. He seguit el que passava amb determinats portals de matemàtiques de forma telemàtica. Un portal ha passat dels 20.000 apuntats el febrer a 50.000 al juny.

- Molts pedagogs insisteixen en com el confinament ha afectat emocionalment els infants.

- A mi em fa pànic la societat terapèutica i, especialment, l'escola terapèutica. Jo soc dels que pensen que, quan tens una emoció forta, el primer que has de valorar és la possibilitat de callar-la, per no estar contaminant-ho tot amb les teves emocions. A més, penso que les emocions no es controlen a si mateixes. Necessites algun valor determinat que t'orienti en la gestió de les teves emocions. Afegiré que el que avui ens presenten com a emocions és una selecció molt concreta de les emocions possibles. per exemple, ja no es parla del coratge com a valor, i és una de les coses importants a la vida per enfrontar-te a qualsevol cosa. I crec que el coneixement és un educador d'emocions. Proporcionar-te a tu mateix experiències d'ordre, de lògica, de coherència, educa les emocions.

- Escola terapèutica, ha dit.

- Sí. La crítica que jo li faig a l'escola terapèutica o escola postmoderna és que s'ha oblidat de com n'és de fascinant el coneixement. Hi ha dues coses que trobo miraculoses en el coneixement. Una és la raó comuna, que si tu i jo estem en desacord debatent un tema, no podem recórrer a res que no sigui la raó. I després, que aquesta raó humana és capaç de descobrir veritats eternes. Nosaltres, que som mortals, podem descobrir el teorema de Pitàgores. Això és un luxe. El procés de descoberta i curiositat et porta cap a llocs on no pensaves.

Gregorio Luri: "Ja no es parla del coratge com a valor i és una de les coses importants a la vida". Foto: Adrià Costa

- Un concepte que utilitza sovint és el del sentit comú. Què vol dir per vostè educar amb sentit comú?

- Són coses molt difícils de definir però molt fàcils de mostrar. El seny l'identifiquem molt bé. És la capacitat de posar en contacte la teva experiència amb el que és nou. Els països que se salven són aquells que tenen una població amb sentit comú. Quan l'escola dona menys continguts, els pares apunten els fills a coneixements complementaris. Perquè saben que si no se saben prou matemàtiques, el futur serà més complicat. Si no es coneixen prou idiomes, el mateix. Això és sentit comú.

"Som mortals, però la raó humana és capaç de descobrir veritats eternes, com el teorema de Pitàgores"

- Ha estat mestre de primària, professor de secundària i professor universitari. Això dona una visió àmplia.

- Això permet tenir una bona agenda, que és una cosa important. Conec molts mestres, molts professors de secundària i d'universitat.

- S'ha endinsat en molts àmbits del coneixement, a banda de l'educació. Ha escrit la biografia de la mare de l'assassí de Trotski a *El cielo prometido*. (<https://www.casadellibro.com/libro-el-cielo-prometido-una-mujer-al-servicio-de->

stalin/9788434423596/2933495) Què li va atreure del personatge?

- Moltes coses. Continuo encara buscant informació. Vaig conèixer Lluís Mercader, el germà de Ramon, a Navarra, i la seva dona. Em va deixar una biografia publicada del Ramon Mercader, la vaig llegir i em va atraure molt. Em va interessar pel moment històric i per veure la diferència entre un activista, com som nosaltres, de causes molt diverses, i el militant, que dedica la seva vida a la causa. Vaig anar seguint aquesta família i alguns personatges fascinants del seu cercle que vaig anar descobrint, com Carme Brufau, una dona d'Agramunt que va ser la primera espia sociètica a Mèxic els anys cinquanta. He de dir que he trobat més informació després d'escriure el llibre que abans.

- En temes com aquest, imagino que això sol succeir.

- Sí, perquè molta gent s'ha posat en contacte amb mi amb posterioritat.

- Expliqui, expliqui.

- Volia accedir als arxius de la III Internacional a Moscou. Amb ells estaven molt accessibles, però després molt menys. Em van suggerir que m'adrecés a una arxivera amb un missatge en què parlés molt del Segle d'Or espanyol, que es veu que li interessava molt... Em va semblar molt ingenu, però ho vaig fer. A les poques hores, em van contestar i se'm van obrir portes. El coneixement obre portes. Per això veig amb desconcert que es vulgui demanar als nois coses que siguin útils. Valorem les coses per la suposada utilitat que tinguin i no proporcionem experiències de gaudi.

Gregorio Luri: "A l'escola es valoren les coses per la suposada utilitat que tenen i no proporcionem experiències de gaudi". Foto: Adrià Costa

- Quines coses inesperades ha descobert de l'assassinat de Trotski?

- Doncs ara, estic en condicions d'assegurar que Caritat Mercader va intentar que el seu fill no matés Trotski. I va ser la fidelitat del seu fill a un amic, l'agent soviètic que dirigia l'operació, Leonid Eitingon, el que va empènyer Ramon Mercader a matar Trotski. Però estava tan tremolós, tan insegur, que en el moment que va descarregar el piolet sobre el cap de Trotski, no ho va fer per la part en punxa, sinó per la part plana. Això va fer que no morís de manera immediata.

- Per què va intentar impedir que el seu fill intervingués? Per dubtes ètics?

- No. S'havia produït un atemptat contra Trotski feia poc, i havia escapat de la mort de miracle. Però Stalin volia que desaparegués abans que l'URSS s'impliqués de ple en la Segona Guerra Mundial. Eitingon va haver de moure's amb rapidesa i Mercader es va oferir. La seva mare no ho veia clar.

- Hi seguirà treballant? Té previst algun altre llibre?

- M'agradaria poder escriure la biografia de Carme Brufau. Però hi ha moltes llacunes en la seva vida. Però com que soc jo mateix qui marco el ritme de la investigació, no tinc cap pressa. El que és interessant és aquest procés d'anar descobrint coses i anar perfilant una personalitat.

[noticiadiari]2/202551[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/202721[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/202714[/noticiadiari]

[noticiadiari]2/202295[/noticiadiari]